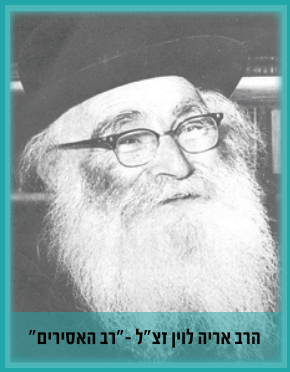
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת מסעי

ב' מנחם אב תשפ"ב

גליון מספר 266

דרך חיים

לאור המסעות שבפרשתנו עד ההגעה לארץ ישראל, נביא את דבריו המסולתים של הגאון הקדוש הרב חרל"פ בספרו מעייני הישועה (שערי א"י, פרק כט):

"כמו שישראל אינם יכולים להימצא תמיד במעמד אחד, והם צריכים להתעלות ולהתרומם משעה לשעה ומרגע לרגע - ילכו מחיל אל חיל, כן ארץ ישראל צריכה לגלות תמיד דברים חדשים ואורות נפלאים ורוממים, שכן מצד פנימיותה של הארץ היא מתחדשת תמיד, ובכל רגע ורגע היא ארץ חדשה שלא הייתה עדיין, וההבדל שבין שעה לשעה הוא ממש שהבדל שבין ארץ ישראל לחוץ-לארץ, וכאילו בשעה הקודמת לא היו עדיין בארץ ישראל לעומת התחדשותה של הארץ בשעה זו, ועתידה ארץ ישראל שתתגלה בבחינת אין סוף ותתעלה תמיד בעליות אחר עליות, במושגים יותר גדולים ויותר עליונים, וכן יהיה לעד ולעולמי עולמים.

וכשם שתהיינה עליות בפנימיותה כך תהיינה עליות בחיצוניותה, ואם כי זה יתגלה רק לעתיד, בכל זאת מצד פנימיותה גם עכשיו היא הולכת וגדילה עד אין סוף ותכלית. ולכן מלבד שיש בארץ ישראל שלוש בחינות: נחלה, ירושה וישיבה, ישנה בחינה שגדולה מהן, היא בחינת הביאה לארץ 'כי תבואו אל הארץ' - שבכל רגע ורגע נכנסים ובאים לארץ חדשה שלא היו בה מעולם.

ובהיות שהארץ עצמה היא במצב של התחדשות ועליה תמידי, ולכן גם כל השוכנים בתוכה הם במצב של הליכה והתחדשות בבחינת 'קום והתהלך בארץ', ובכל רגע צריך כל אחד ואחד להרגיש כאלו רק עתה נולד מחדש, ולעומת העבר הרי הוא כגר שנתגייר מחדש.ומשום כך כל הנמצאים בארץ מסולקים הם מכול מיני דמיונות שווא, לחשוב ולדמות שהם תושבים ואזרחים בעולם הזה, שכן בא"י מרגישים באמת כי העולם הזה הוא רק פרוזדור לטרקלין - העולם הבא, ואשרי אשרי למי שזוכה להרגשה נפלאה כזו.

בחינה זו באורה של הארץ נתגלתה ע"י האבות, שהם ידעו והרגישו שהם רק גרים בארץ, ולכן נקראת ארץ ישראל 'ארץ מגוריהם אשר גרו בה', בארץ מגורי אביו', שכן רק בארץ הזאת מרגישים שהנם רק גרים עלי אדמות, וכן אמר דוד 'גר אנכי בארץ', שאף הוא ידע והכיר את המדרגה הנפלאה הזאת של הארץ וזכה להגיע אליה".

מלבד מעלת ארץ ישראל, מלמדים אותנו המסעות יסוד גדול גם בהתייחסות כלפי עם ישראל. רש"י

המשך בעמוד הבא

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

שרה בת יעקב ז"ל

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** office@ish-tsadik.org.il | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

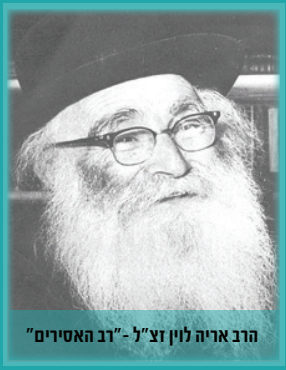
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

(במדבר לג א) אומר: "למה נכתבו המסעות הללו? להודיע חסדיו של מקום. שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה... ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו'". מדגיש הרב ניימן (בספרו דרכי מוסר) כי ניתן לראות מכאן את האהבה והחביבות של הקב"ה כלפי ישראל.

באופן זה מרחיב הסבא קדישא מקלם על פי האמור בפרשת בלק "וישם ה' דבר בפי בלעם" - שנתבאר במדרש כי הקב"ה נתן רסן וחכה בפיו של בלעם לכפותו לברך את ישראל ולא לקלל. נראה לכאורה שהקב"ה שלל ממנו את כח הבחירה. מיישב הסבא קדישא שלא נטל ממנו הקב"ה את כח הבחירה, אלא גילה לנגד עיניו את החשיבות והמעלה של בני ישראל עד ששוב לא העיז לקללם והיה מוכרח מפנימיותו לשבחם. כך הגמרא (ב"מ פג.) מספרת: "מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות. וכשבא אצל אביו אמר לו: בני, אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב". גם מכאן בולטת היא מעלתם של ישראל, שאם שכר אדם פועל ישראלי לעבודתו, אף שהם עצמם כפועלים פשוטים לא דורשים יותר מהמינימום הנצרך לחייהם, צריך הוא לדעת מהי מעלתם המיוחדת - קשרם עם האבות הקדושים. מכאן שאין לך בעולם יהודי פשוט, היהודי הפשוט ביותר יותר מרומם מכל השרים הגדולים של אומות העולם, מתוקף היותו בנם של האבות הקדושים.

אהבת הקב"ה לישראל היא בלא גבול - "כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו" (ישעיהו מ יז). לכן אומר הקב"ה לישראל כאב לבנו: כאן ישנו, כאן הוקרנו, כאן חששת בראשך, בין ביציאת מצרים ובין במשך הגלות הארוכה אותה עברנו במשך אלפיים שנה. אמנם במהלך הדרך של הגלות האחרונה האהבה הייתה בסתר ולא הייתה ניכרת מבעד לצרות הגלות. אך כשנזכה להתגלות המלך המשיח יזכו כולם למה שזכה בלעם, להכיר את מעלת ישראל, ואז יקוים "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מניקותיך" (שם מט כג). אז נבוא ונסתכל לאחור, ויראה לנו הקב"ה כיצד מסע אחר מסע היה הכל רצוף אהבה, עד שנגיע להשלמת כל המסעות בכניסה לארץ העליונה שלה אנו מצפים, וזכינו כעת כבר לראות את התחלת אותה גאולה ופדות נפשנו.

שבת שלום!

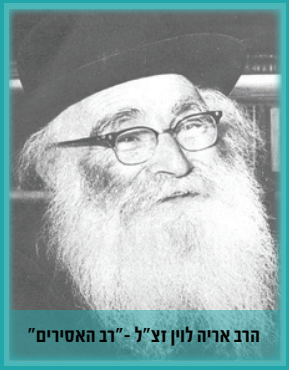
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

כתב ר' אריה באחת מאגרותיו:

"מהי אהבת ישראל? זוהי אהבתו הגדולה ללא מצרים של הקב"ה לעמו, לעם ישראל, שבאה לידי ביטוי בבחירת ישראל כעם הנבחר. אהבת ישראל שלימה ללא כל פגמים אפשר לייחס אך ורק לקב"ה. אנו יכולים רק לנסות ולעשות כמעשיו, להתפאר שהגענו למדרגת מה של אהבת ישראל.

על אהבת ישראל אפשר ללמוד מהפסוק "ואהבת לרעך כמוך". ברם, מן המודעות שאדם מטבעו אינו יכול לאהוב את רעהו במלוא מובנה של המילה. כך הבין הלל שניסח זאת בצורה שונה: "דעלך סני לחברך לא תעביד", היינו: אם קשה לך לאהוב את ישראל, לפחות אל תשנאנו.

ברור הדבר שבאהבת ישראל קיימות מדרגות שונות. כגודל האדם בתורה ומעשים טובים כן גודל אהבתו לישראל. צאו וראו: לקיים את האמירה "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" - זוהי מדרגה מאד גבוהה. אך כלום יוכל כל אדם לשמוח בכבוד רעהו כשם שהיה שמח בכבודו שלו? כל אדם יודה שאכן קשה הדבר.

על כך מסופר בגמרא שהלל הזקן רץ לפני עני בן-טובים שלוש פרסאות. הסיבה היא שהרגיש כי חסר כבוד לאותו עני, ועשה כל שביכולתו להסב לו את הכבוד הנכסף. הרגשה זו שנקנתה להלל מתוך ענוה, סבלנות והבנה, ובעיקר מתוך אהבת ישראל כנה, זוהי המדרגה הגבוהה ביותר של אהבת ישראל".

(איש צדיק היה עמוד 272)

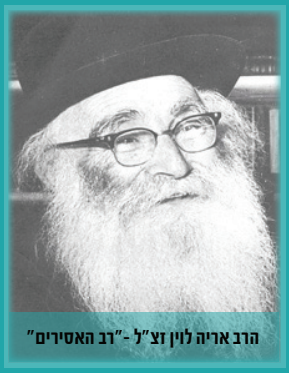
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

למנהג בני אשכנז אין לשתות יין לכל אורך תשעת הימים, וכן נהגו בני ספרד ההולכים אחר פסיקותיו של מרן השלחן ערוך. לאור זאת, יש לבחון כיצד נערוך את ההבדלה במוצאי שבת הקרובה.

לדעת בני ספרד ניתן לעשות את ההבדלה כרגיל, ומשום שמחובת ההבדלה לשתות יין- ישתה המבדיל מהיין כבכל מוצאי שבת.

בקרב בני אשכנז רבו הדעות בכך, משום שמרן הרמ"א כתב שקטן ישתה מיין ההבדלה. ופוסקים רבים דנו מהו גילו של קטן זה; היו שכתבו שהוא בין גיל שש לתשע, יש אומרים עד גיל עשר והיו אחרים שסברו שמדובר עד גיל בר-מצווה. לעומת זאת, פוסקים אחרים הציעו שמשום הספק יעשה את ההבדלה על מיץ ענבים- שאין בו שמחה, ואז יוכל המבדיל לשתות בעצמו. היו שנקטו שאין בכך צורך וניתן לשתות בעצמו.

למעשה אנו פוסקים כדעת מרן הרב וואזנר זצ"ל שיש לעשות את ההבדלה על 'חמר מדינה', דהיינו משקה חשוב; כגון מיץ טבעי, בירה או קפה על בסיס חלב [ולא על בסיס מים]. אך נכון להימנע מלעשות על קפה, אלא יעשה את ההבדלה על מיץ טבעי או בירה וכדומה.

מכיוון שבשנה זו תשעה באב נדחה ליום ראשון (י' אב) ישנה מחלוקת האם נוהגים את דיני 'שבוע שחל בו תשעה באב' או שמא משום שתשעה באב לא חל בשבוע זה גם דיני השבוע לא נוהגים. מחלוקת זו היא בעלת משמעות למעשה בעיקר עבור בני ספרד, אשר את רוב מנהגי האבלות של תשעת הימים נוהגים דווקא ב'שבוע שחל בו', אך גם לאשכנזים יש מספר השלכות מעשיות בכך. למעשה הפסיקה לספרדים היא שאין חלים דיני 'שבוע שחל בו' בשנה זו, ולכן רוב הדברים מותרים עד ערב שבת חזון.

אמנם לגבי איסור תספורת נכון גם לספרדים לנהוג שלא להסתפר ולהתגלח כבר החל מיום ראשון הקרוב (ג' אב). והמקילים בכך יש להם על מי לסמוך- אך יכולים להסתפר רק עד חצות היום של ערב שבת 'חזון'. כן נכון להימנע מלספר בשבוע זה את הקטנים או נער בר-מצוה.

לבני אשכנז מותר לכבס את בגדי הקטנים מגיל שבע עד ה'שבוע שחל בו תשעה באב', וכן הדין בכל הבגדים לבני ספרד. לכן בשנה זו יוכלו לכבס כרגיל עד ערב שבת 'חזון'.

המשך בעמוד הבא

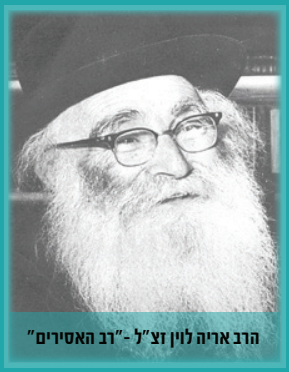
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

מרן הרמ"א כתב שלצורך מצוה מותר לעשות דברים מסוימים בתשעת הימים. לכן משפחה אשר נמצאת בהכנות לקראת חתונה או הורים אשר עתידים להכניס את בנם לברית- מותר להם לקנות או לתפור בגדים וכדומה אף בשבוע זה. אמנם כל האמור הוא בדיעבד, כאשר הנכון ביותר הוא להתכונן קודם לכן.

בני אשכנז אשר אסורים בלבישת בגדים מכובסים בתשעת הימים- מותרים בכך לכבוד שבת. אמנם מנהג הקהילה הגרמנית (המכונים 'יקים') ללבוש גם בשבת זו ובשבת 'חזון' בגדי חול. לכן אדם אשר נוסע מביתו לשבת ומעוניין להקדים וללבוש את בגדי השבת כבר בצהרי יום שישי- מותר לו הדבר.

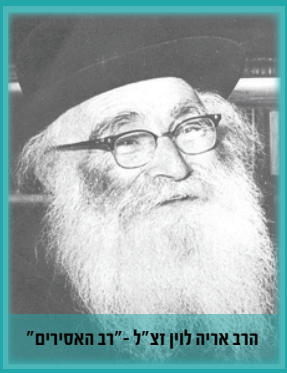
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | חידשנו את ביהכנ"ס ורצינו לדעת מה עושים עם הבימה הישנה, עם הפרוכת של ארון הקודש, ועם המפה שעליה קראו בתורה. האם אפשר לזרוק או שצריכים גניזה?

תשובה | הבימה יכולה מעתה לשמש לתשמישי חול, כי כיום אין מציאות שישתמשו בספר תורה על הבימה עצמה, כי תמיד משתמשים בבימה כשעליה פרוסה מפה מעוטרת, ולכן הבימה והפרוכת נחשבות תשמיש דתשמיש דקדושה, ופסק מרן המ"ב (קנד סק"ו) שאין בזה קדושה כלל, ולכן מותר כאמור להשתמש בבימה ובפרוכת לכל שימוש חול, אבל לא שימוש מבוזה. ובאם הבימה והפרוכת ישנות ובלות - מותר מעיקר הדין לזרוק אותן לאשפה (פמ"ג שם), רק שאת הפרוכת נהוג להניח בגניזה. אמנם המפה שעל הבימה היא תשמיש קדושה ולכן היא מחויבת גניזה. וניתן אפילו בחצר בית הכנסת לעשות בור ולקבור, ואין צריך לקבור בבית הקברות (כן משמע ממרן המ"ב). רק נוסיף שאם רוצים אפשר להקל יותר ולזרוק בתוך שקית, כי כיום כנראה לב בי"ד מתנה מראש שלא ייהפך לתשמיש דקדושה (קנד ח).

שאלה | האם מותר לשים מכשיר בייביסיטר ליד תינוק בן חודשיים שסובל מקוצר נשימה?

תשובה | מותר לכתחילה כי יש כאן חשש פיקוח נפש, אבל אם עושים כן בשל לחץ סתמי שהתינוק לא יפסיק לנשום, בלא עילה רפואית, יש לאסור משום אוושא מילתא וחסרון כבוד השבת (שבה"ל ח"א סי' רל), על אף שאין בזה איסור, שהמכשיר פועל כל הזמן ואין בו שום שינוי על ידי נשימות התינוק.